

Vårdnadshavares direktåtkomst till barns uppgifter i E-hälsomyndighetens register

E-hälsomyndigheten har mottagit ett flertal skrivelser som ifrågasätter vårdnadshavares direktåtkomst till barns uppgifter i E-hälsomyndighetens register. Med dessa ärenden som grund har myndigheten utrett frågan om direktåtkomst. Nedan beskrivs den juridiska bakgrunden.

Enligt 11 § lagen (1996:1156) om receptregister och 7 § lagen (2005:258) om läkemedelsförteckning får enskild ha direktåtkomst till uppgifter om sig själv.

Av 5 § lagen om receptregister och 1 § lagen om läkemedelsförteckning framgår att E-hälsomyndigheten är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som görs enligt respektive lag.

Enligt 25 kap. 17 a § offentlighets- och sekretesslagen (2009:4010) [OSL] gäller sekretess hos E-hälsomyndigheten för uppgift om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Av 12 kap. 3 § OSL framgår att sekretess till skydd för enskild gäller, om den enskilde är underårig, även i förhållande till dennes vårdnadshavare. Det finns dock ett särskilt undantag i bestämmelsens andra mening där det framgår att sekretess till skydd för underårig inte gäller mot vårdnadshavare i den utsträckning denne enligt 6 kap. 11 § föräldrabalken har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter.

Sekretess innebär ett förbud att röja uppgifter, vare sig det sker muntligen eller genom att en allmän handling lämnas ut eller det sker på något annat sätt, tex. tillgängliggörande via nätet (3 kap. 1 § OSL). Vid prövning av om sekretessbelagd uppgift ska lämnas ut eller inte måste alltid en menprövning göras.

E-hälsomyndigheten konstaterar att bestämmelse om enskilds direktåtkomst inte innebär någon skyldighet för myndigheten att tillhandahålla sådan tjänst, utan det är bara en möjlighet.

Som nämns ovan är E-hälsomyndigheten personuppgiftsansvarig för de register med personuppgifter som förs med stöd av registerförfattningar.

Personuppgiftsansvarig ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas.

Sekretess gäller hos E-hälsomyndigheten för uppgifter om enskilda hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden. Enligt huvudregeln gäller inte sekretessen i förhållande till den enskilde själv.

Vårdnadshavare förfogar normalt över sekretess för uppgifter gällande barn fram till att barnet uppnått tillräcklig ålder och mognad. Någon i lag angiven åldersgräns finns inte. I gällande rättstillämpning anses ett barn ha uppnått tillräcklig ålder och mognad vid 12-13 års ålder, innebärande ett större förfogande över sin egen sekretess. Sekretess gäller således i förhållande till vårdnadshavare.

Tillgängliggörande av uppgifter genom direktåtkomst för vårdnadshavare avseende barn äldre än 12 år kan således betraktas som ett röjande av uppgifter och strider därmed mot reglerna om sekretess då tillgängliggörandet sker utan föregående menprövning.

Utifrån detta drar E-hälsomyndigheten slutsatsen att dagens hantering när det gäller vårdnadshavares tillgång till tonåringars recept via direktåtkomst inte är förenlig med OSL, och planerar för att skyndsamt ta bort denna möjlighet.